

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

est, Dæmones qui in hoc aëre caliginoso versantur, ultimum essentiale supplicium, nedum quoad pœnam damni, sed etiam quoad pœnam sensus recepisse.

80 Respondent secundò alii, Dæmones in hoc aëre existentes, secum deferre particulam quandam ignis infernalis, ibi ipsos incarcerantis. Ita docere videtur Glossa ordinaria ad cap. 3. Jacobi, ubi de Dæmonibus illis ait: *Portant secum ignem gehennæ quocumque vadunt*. Eadem sententiæ favet Venerabilis Beda in Commentariis ad idem caput, ubi de Dæmonibus scribit: *Vbicumque in aere volitant, vel in terris, aut sub terris vagantur, sive detinentur, suarum secum ferunt semper tormenta flammarum, instar febricitantis, qui etsi in lectis eburneis, etsi in locis ponatur apricis, fervorem tamen, vel frigus insiti sibi languoris evitare non potest*. Sic ergo Dæmones, etsi in templis colantur auratis, etsi per aera sua discurrant, igne semper ardent gehennali, & ex ipsa sua pœna commoti, deceptis quoque hominibus fomitem vitiorum, unde & ipsi pereant invidendo suggerunt.

81 Verùm hæc sententia multiplicat miracula sine necessitate: esset enim miraculum quod ignis ille coram oculis nostris positus non videretur: miraculum, quod existens corpore hominem, neque cum combureret, neque calefaceret: miraculum deniq; quod Dæmon secum deferens ignem ingrederetur cubiculum omnino clausum.

82 Respondet ergo primò cum D. Thoma hic art. 4. ad 3. Dæmones quamvis non alligentur actu igni tartareo, dum sunt in hoc aëre, cruciari tamen eo ipso quod sciunt talem alligationem sibi deberi: sicut Angeli boni nihil suæ beatitudinis amittunt, quando ad nos mittuntur, quia sciunt locum cœlestem sibi deberi; & captivus qui ad modicum tempus est extra carcerem, non minorem patitur pœnam, quia scit se citò debere incarcerationi.

Addo ex eo quod aliqui Dæmones permittantur exire ad tempus ex inferno, & aliquid extra ipsum operari, non sequi propterea eorum pœnam diminui, vel alleviari; quia non permittuntur operari quod volunt, sed id solum unde maiorem pœnam reportant; quia vel homines vincunt & trahunt ad damnationem, & sic augetur eorum pœna accidentalis; vel ab hominibus vincuntur, & sic crescit eorum confusio.

Secundò dici potest ignem inferni elevari ut instrumentum divinæ iustitiæ ad alligandos Dæmones etiam in aëre existentes; ut non possint quæcumque volunt operari, nec esse ubicumque volunt: unde se habent veluti feræ funibus alligatæ, quæ licet interdum discurrere permittantur, semper tamen incedunt subiectæ funi, & rectori funem tenenti.

DISPUTATIO XV.

De illuminatione & locutione Angelorum.

Ad questionem 106. & 107. D. Thomæ.

Postquam D. Thomas de Angelis, tam in esse naturali, quam in esse gratiæ consideratis, ac de illorum lapsu & pœna fuse tractavit, interponit sermonem de aliis creaturis, tum purè

A corporeis, tum de creatura mixta seu composita ex corpore & spiritu, scilicet de homine, à quest. 65. usq; ad 106. ubi agens de rerum gubernatione, resumit Tractatum de Angelis, & explicat modum quo movent creaturas, tum purè spirituales, tum purè corporeas, tum mixtas, seu ex agit primò de illuminatione & locutione Angelorum quæst. 106. & 107. Secundò de bonorum & malorum Angelorum ordinatione quæst. 108. & 109. Tertiò de præsentia Angelorum supra creaturam corpoream quæst. 110. Quartiò de actione Angelorum in homines quæst. 111. Quintò de missione Angelorum quæst. 112. Ultimò de custodia bonorum Angelorum, & impugnatione Dæmonum quæst. 113. & 114.

ARTICULUS I.

Utrum unus Angelus illuminet alium?

Nomine illuminationis nihil aliud intelligunt Theologi, quam manifestationem veritatis ignota: sicut enim perlumen corporeum manifestantur colores quando illuminantur, ita in spiritualibus, cum veritas aliqua manifestatur, dicitur fieri illuminatio, juxta illud ad Ephes. 5. *Omne quod manifestatur lumen est*. Hocposito, sit.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico breviter: unus Angelus alium illuminat. Ita communiter Theologi cum Dno Thoma hic art. 1. contra Durandum in 21. dist. 11. quæst. 3.

Probat primò ex Scriptura, & SS. Patribus. Nam Isaia 63. & Psal. 23. quidam Angeli triumphum Christi ascendētis in cœlum admirantes, sciscitantur à superioribus Angelis: *Quis est iste qui venit de Edom? Quis est iste Rex gloriæ: ut nuncius ab illis disceret quod ignorabant, & circa illud mysterium plenius instruerentur, sicut explicat & docent SS. Patres, præsertim Dionysius cap. 7 de cœlesti Hierar. ubi hæc scribit: *Hoc Theologi plane tradunt, inferiores cœlestium naturarum ordines à superioribus ritè divina opera explicantibus, scientibus discere: summos autem à Deo ipso pro suo capiti edoceri mysteria. Unde quasdam earum inducunt ritè à prioribus hoc dicere, Dominum esse Virtutum cœlestium, & genq; gloria, eum qui in cœlos, ut hominem deavit, assumptus est. Et capite sequenti docet quod Angeli secunda Hierarchiæ purgantur, illuminantur, & perficiuntur per Angelos primæ Hierarchiæ, quos vocat specula perlucida, & ab omni labe pura, quæ primò divinæ lucis radium recipiunt, & sine invidia in eos qui sequuntur infundunt. Et lib. de Eccles. Hierarchia cap. 5. sic ait: *Ubi stratores & sacra huius perfectionis Duces ac Principes, in subiectos sacros Ordines, benigne atq; pro capiti copiosè datam sibi à perfectis, sapientiæq; effectrice Divinitate, divinarum rerum scientiam cognitionemve diffundunt. Unde ibidem Angelos appellat Pontifices. Quia conjunctam cum illuminandi vi, mundandi etiam expiandi que scientiam habent.***

Favent etiam alii SS. Patres: Nazianzenensis orat. 40. in sanctam Baptistam, post initium Angelum appellat, secundum lumen, & rivulum primi luminis, participationem ac ministerium illumina-

illuminationem habentem. Similiter Damascenus
lib. 2. tit. cap. 3. *Secundaria* (inquit) *spiritualia*
luminaria sunt Angeli, ex primario illo ac sempiterno lu-
mine splendorem haurientes, nec lingua atque auribus
operari habentes, circa sermonis adminiculum, cogitatio-
nes suas atque consilia inter se communicantes. Et
quod hoc testimonium intelligi posset de mani-
festatione secretorum cordis tantum, quæ ad il-
luminationem propriè dictam non sufficit, ut
manifesta patebit, subdit eodem capite: *Alii alios ob-*
stantis vel natura præstantiam illustrant; illud
modum perspicuum est, eos qui præstantiores, sublimio-
resque sunt, splendorem & cognitionem inferioribus
impartiri. Athanasius etiam quæst. 31. ad Anti-
ochum: *Throni, Cherubin, & Seraphin* (inquit)
mediate à Deo discunt, tanquam omnibus superio-
ribus, & Deo proximi. Hi vero docent Ordines inferio-
res, & ita deinceps semper superiora docent inferiora,
omnium autem omnium ordinum sunt Angeli, qui ho-
minum sunt Doctores. Demum Bernardus 5. de
consideratione. cap. 4. officia Cherubinorum de-
scribens sic ait: *Cherubim ex ipso sapientia fonte, o-*
mnium altissimi haurientes, & refundentes fluentia scientia,
in universis cæli curvis infundunt. Ex quibus patet,
S. Patres aperte favore nostræ conclusioni, ac
docere, Angelos inferiores illuminari a superio-
ribus.

Nec valet responsio Durandi, dicentis S. S.
Patres solum velle, quod Deus illuminat Ange-
los inferiores mediantibus superioribus, non
mediatione causalitatis, sed dignitatis, quæ
tenens ipse prius illuminat superiores, & postea
illos. Non valet, inquam, hæc solutio. Tum
quia verbum illud, *infundunt*, quo utuntur S. S.
Patres relati, causalitatem significat: Tum et-
iam quia idè juxta Durandum Deus immedi-
ate illuminatione dignitatis illuminat Angelos
superiores, quia sunt perfectiores: hoc autem
probat mediationem causalitatis; quia hic est
ordo statutus à Deo, ut inferiora per superiora
regantur & perficiantur; unde superiora cor-
porum efficienter illuminant inferiora, & in Ec-
clesia superiora dicuntur illuminare inferiores,
juxta illud ad Ephel. 3. *Mibi omnium Sancto-*
rum minimo data est gratia hæc illuminare om-
nes.

Probat secundò conclusio ratione D. Tho-
mæ. Illuminare nihil est aliud, quam ignoram
veritatem manifestare: Sed Angeli superio-
res manifestant inferioribus veritatem igno-
ram: Ergo eos illuminant. Minor probatur:
quia Angelus superior accipit à Deo veritatem
in universali quadam conceptione, quam infe-
rior non potest percipere; utpote cui est con-
naturale attingere veritatem magis in particu-
lari, cum non habeat species ita universales sicut
Angelus superior, unde oportet quod Angelus
superior, utendo suis speciebus inadæquatè, &
multiplicando actus, reddat illam proportio-
nalem intellectui Angeli inferioris, juxta illud
Dionisii supra citati: *Vnaqueque substantia intelle-*
ctualis datam sibi à diviniore uniformem intelligenti-
am providâ virtute dividit & multiplicat, ad inferio-
ris sursum dicitur analogiam: id est juxta pro-
portionem Angelorum inferiorum, eorumque
capacitatem, ut possint in divina ferri.

Confirmatur ex D. Thoma quæst. 9. de verit.
art. 1. ad 3. Sicut Medicus quia considerat res
valde particulari, non desumit sua principia
mediate à Metaphysico, qui considerat res

A maximè in universali, sed potius à Physico, qui
non habet principia ita universalia sicut Meta-
physicus, nec tam particularia sicut Medicus: ita
etiam Angelus inferior non debet illuminari
mediate à Deo, habente universalissimam
cognitionem, sed ab Angelo sibi vicino, qui non
habet cognitionem ita universalem. In quo (ut
notat ibidem S. Doctor) est differentia inter lu-
men corporale & spirituale, quia luminis cor-
poralis quodlibet corpus est æquè capax; nam
lumen æqualiter se habet ad omnes formas visi-
biles: at verò luminis spiritualis non quilibet
spiritus est æqualiter capax, eò quod lumen
quodlibet spirituale non æqualiter se habeat ad
formas omnes intelligibiles.

Tertiò suaderi potest conclusio, aliâ ratione
D. Thomæ hæc art. 4. in corpore, ubi sic discut-
rit: *Omnes creaturæ ex divina bonitate participant ut*
bonum quod habent, in alia diffundant: nam de ratione
boni est quod se aliis communicet. Et inde est etiam quod
agentia corporalia similitudinem suam aliis tradunt,
quantum est possibile. Quanto igitur aliqua agentia
magis in participatione divina bonitatis constituuntur,
tantò magis perfectiones suas mittuntur in alios
transfundere. Unde B. Petrus monet eos qui divini
bonitatem per gratiam participant, dicens 1. Petri 4.
Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum il-
lam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis
gratiæ Dei. Multò igitur magis S. S. Angeli, qui
sunt in plenissima participatione divina bonitatis, quid-
quid à Deo percipiunt, subjectis impartuntur.

Confirmatur: Sicut enim licet Deus possit
omnia per seipsum immediate causare, non ta-
men vult, quia hanc perfectionem causandi
vult etiam tribuere creaturis: ita etiam non
vult quamvis possit, omnes creaturas intelle-
ctuales per seipsum immediate illuminare, sed
aliquas aliis mediantibus, quia hanc perfectio-
nem illuminandi vult aliquibus communicare.
Unde ait Propheta Psal. 75. *Illuminans tu mirabi-*
liter à montibus æternis: id est (ut interpretatur
Nazianzenus orat. 40.) mediantibus Angelis
supremis, qui metaphoricè montes appellantur,
quia sicut montes primos Solis radios excipi-
unt, & inferioribus corporibus communicant,
ita supremi Angeli divinas illustrationes imme-
diate à Deo recipiunt, & postea illas in inferio-
res effundunt, unde & eorum Magistri à Diony-
sio nuncupantur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: Apocal. 21. dicitur quod ci-
vitas Hierusalem non eget Sole neque Lu-
nâ, id est lumine creato, quia claritas Dei illumi-
navit eam: Ergo cum Angeli Beati sint cives
hujus civitatis, non illuminantur nisi à Deo.

Secundò, Beatificare, pertinet ad solum
Deum: Sed illuminare est beatificare, saltem
accidentaliter: Ergo solus Deus illuminat.

Tertiò, Intellectus Angeli inferioris est per-
fectior nostro intellectu agente: Sed intellectus
agens ex sua perfectione habet quod non possit
illuminari: Ergo Angelus inferior à superiori il-
luminari non potest.

Ad primam respondeo cum D. Thoma quæst. 8
9. de verit. art. 1. ad 13. illa verba Apocalyp-
tis